

בעזהשי"ת

מִיָּמֵי עֲמוּקִים עֵצָה בְּלֵב-אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָה
סְטְרִיקוֹר

קובץ דברי תורה

עצה ותבונה

דברי תורה
מב"ק מרז אדמו"ר זצלה"ה
'עומק לב'

שיעורים בספרה"ק
מב"ק מרז אדמו"ר שליט"א
'מים עמוקים'
'דולה התבונה'

פרשת כי תבוא
תשפ"ב

מכון זכור
לאברהם
סטריקוב

מזל טוב וגדיא יאה

להאי סופר המלך, אבר"ך במדרשו, צנא מלא ספרא,
ממנו נהנים "עצה ותבונה" ובעומ"ק לב"ו ודעתו הרחבה
דולה ומשקה מתורת רבותינו להשקות צמאים מידי שבת בשבתו

הרה"ג ר' **יוסף יהודה שטיינמץ** שליט"א

עורך ראשי של גליון עצה ותבונה

לרגל הולדת בנו במז"ט ובשעטו"מ

יה"ר שיזכו אביו ואמו להכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו
ולגדלו לתורה ולחופה ולמעש"ט ולרוות נחת דקדושה מכל יוצ"ח

בברכה

מערכת עצה ותבונה

נדבת

הר"ר זלמן משה חסידה הי"ו

בני ברק

לרגל הולדת הבת בשעטו"מ

יה"ר שיזכו לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים

לתרומות והנצחות:

052-7620204

רחוב דוד 32 ירושלים

קובץ כ"ז

ערש"ק פר' כי תבוא תשפ"ב

ניתן להאזין לשיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מדי ליל שישי בשידור חי במערכת 'קול סטריקוב' מס' 072-3371263 שלוחה 4.

כמו כן ניתן להאזין לאחר השיעור בקו שיעורי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב'קול הלשון'

מס' 073-2951269 שלוחה 1.

כי תבוא

השדה, כדכתיב (ישעיה כח, ד) "כזכורה
צטרם קיץ אשר יראה הראה אותה
צעודה צכפו יצלענה", והשמחה שלו
גדולה מאוד צאותו זמן. ועל זה צאה
מלוות הציכורים, שאת הרגש והשמחה
הגדולה הזו יחזיר להקצ"ה, היינו
שיתצונן ויכיר שכל זה מיד הקצ"ה שנתן
לו צטובו, ואין זה כלל מכח פעולתו, וזאת
על ידי שאת הפרי הראשון שצו יש לו את
השמחה היותר גדולה, הוא מעלה
לירושלים תרומה לה'.

ועל עניין זה סובצ כל הצאת הציכורים
והאמירה שאומרים בשעת
ההצאה, וכהמשך הכתוב "ואמרת אליו
הגדתי היום לה' אלקיך כי צאתי אל
הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו",
שמכיר שהקצ"ה נתן לנו טובה זו של
ירושת הארץ, ולכן "לא נתחייבו
צכורים, עד שכבשו את הארץ וחלקוה"
(קידושין לו:), שרק אז הייתה השמחה על
ארץ ישראל שלימה וגדולה, ושמחה זו
צריך להחזיר להקצ"ה, על ידי שמכיר

ובאת אל הבהן אשר יהיה בימים
ההם ואמרת אליו הגדתי
היום לה' אלקיך (כו, ג).

וברש"י: ואמרת אליו, שאינך כפוי
טובה. היינו כי עניין
הציכורים הוא, שכאשר האדם יגע
בנחלת שדהו הפרטית, ועושה כל
המלאכות, חורש זורע ועושה פרי, אזי
הינר מפתהו לחשוב שכוחו ועולס ידו
עשו לו את החיל הזה, ועל כך צאה
מלוות הציכורים שלא יצוא לכלל מחשבת
פיגול כזו, אלא יזכור שהכל מאת ה'
הייתה זאת ומידו ניתן לו, ולא ישכח מזה
לרגע, שזהו כפוי טובה, שאינו מכיר צמי
שנתן לו את הטובה.

ולבן ציוותה התורה להציא ציכורים
דווקא מהפרי הראשון,
'מראשית כל פרי האדמה' (פסוק ז), שאז
טבע האדם שיש אללו התרגשות מיוחדת
מן החידוש שנמח לו פרי ראשון ממה
שזרע, ופרי זה חציב מאוד על צעל

שמידו הכל ואין זה שייך לפעולתנו
צמלחמה כלל.

וזהו שנאמר צסוף הפרשה (פסוק י'
"והנחתו לפני ה' אלקיך
והשתחוית לפני ה' אלקיך", היינו שתניח
את כל עבודתך והללחתך 'לפני ה'
היינו להרגיש ולהודיע שהוא הצעלים על
כל מעשי ידך וצלי עזרתו והשפעתו לא
היית מגיע למאומה. 'והשתחוית לפני
ה' אלוקיך', שתראה הכנעה לפני ה', כי
הוא הנותן לך כח לעשות חיל.

והנה הציכורים קדושים בקדושת
תרומה (ראה רמז"ס פ"י מהל'
תרומות ה"ד), ולכן הזר האוכלם חייב
מיתה (רמז"ס פ"ג מהל' צכורים ה"א), ויש
להם גם כן קדושת מעשר שני שנאכלים
רק צירושלים (ראה מכות י"ז), והרי זה
קדושה כפולה, וזה נפעל על ידי כוונה
זו של האדם המציא את הציכורים,
שמכיר בטוב ה' עליו שמידו הכל, ומחזיר
את שמחתו הגדולה להקצ"ה, שעיי"ז
נמשכת קדושה גדולה ועלומה, כפולה
ומכופלת.

מים עמוקים

ליקוטי אמרים תניא - פרק מ"ב

המושרשת בדעת העליון שבי' ספירות
דאצילות המיוחדות במאצילן ברוך הוא
שהוא ודעתו אחד והוא המדע כו' (רמז"ס
פ"ג מהל' יסודי המורה ה"י).

ועוד זאת יתר על כן בכל דור ודור
יורדין ניצוצין מנשמת משה
רבינו ע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של
חכמי הדור עיני העדה, ללמד דעת את
העם ולידע גדולת ה' ולעבדו בלב ונפש,
כי העבודה שבלב היא לפי הדעת כמו
שכתוב (דברי הימים א כח, ט) 'דע את אלקי
אביך ועבדהו בלב שלם ונפש חפיצה',
ולעתיד הוא אומר (ירמיה לא, לג) 'ולא
ילמדו איש את רעהו לאמר דעו את ה'
כי כולם ידעו אותי' וגו'.

אך עיקר הדעת אינה הידיעה לבריה
שידעו גדולת ה' מפי סופרים ומפי
ספרים, אלא העיקר הוא להעמיק דעתו
בגדולת ה' ולתקוע מחשבתו בה' בחוזק
ואומץ הלב והמוח עד שתהא מחשבתו

והנה במה שכתבנו לעיל בענין יראה
תתאה יובן היטב מה שכתבו
בגמרא (נרכות לג:) על פסוק (דברים י, יג)
'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל
מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך',
'אטו יראה מילתא זוטרתי היא, אין
לנבי משה מילתא זוטרתי היא' וכו',
דלכאורה אינו מובן התירוץ, דהא
'שואל מעמך' כתיב.

אלא הענין הוא, כי כל נפש ונפש מבית
ישראל יש בה מבחינת משה
רבינו ע"ה, כי הוא משבעה רועים
הממשיכים חיות ואלקות לכללות
נשמות ישראל, שלכן נקראים בשם
'רועים'. ומשה רבינו ע"ה הוא כללות
כולם ונקרא (זוה"ק מ"ג כ"א.) 'רעיא
מהימנא', דהיינו שממשיך בחינת
הדעת לכללות ישראל לידע את ה', כל
אחד כפי השגת נשמתו ושרשה למעלה
ויניקתה משרש נשמת משה רבינו ע"ה

מקושרת בה' בקשר אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו מחשבתו, כנודע שדעת הוא לשון התקשרות כמו 'והאדם ידע' וגו' (נלאשית ד, ט), וכח זה ומדה זו לקשר דעתו בה' יש בכל נפש מבית ישראל ביניקתה מנשמת משה רבינו ע"ה, רק מאחר שנתלבשה הנפש בגוף צריכה ליגיעה רבה ועצומה כפולה ומכופלת. האחת היא יגיעת בשר לבטש את הגוף ולהכניעו שלא יחשיך על אור הנפש כמו שנתבאר לעיל (פקטנט) בשם הזוהר (ס"ג קסח). ד'גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין ליה' והיינו על ידי הרהורי תשובה מעומק הלב כמו שנתבאר שם.

והשנית היא יגיעת הנפש שלא תכבד עליה העבודה ליגע מחשבתה להעמיק ולהתבונן בגדולת ה' שעה גדולה רצופה כי שיעור שעה זו אינו שוה בכל נפש, יש נפש זכה בטבעה שמיד שמתבוננת בגדולת ה' יגיע אליה היראה ופחד ה' כמו שכתוב בשלחן ערוך אורח חיים סימן א' 'כשיתבונן האדם שהמלך הגדול מלך

מלכי המלכים הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו מיד יגיע אליו היראה' וכו', ויש נפש שפלה בטבעה ותולדתה ממקור חוצבה ממדרגות תחתונות די' ספירות דעשיה ולא תוכל למצוא במחשבתה האלקות כי אם בקושי ובחזקה ובפרט אם הוטמאה בחטאת נעורי' שהעוונות מברילים כו' וכמו שכתב בספר חסידים סי' ל"ה, ומכל מקום בקושי ובחזקה שתתחזק מאד מחשבתו באומץ ויגיעה רבה ועומק גדול להעמיק בגדולת ה' שעה גדולה בודאי תגיע אליו על כל פנים היראה תתאה הנ"ל. וכמו שאמרו רבותנו ז"ל (מגילה ו:): 'יגעתי ומצאתי תאמין', וכדכתיב (משלי ג, ד"ה) 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'", פירוש, בדרך שמחפש אדם מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ שחופר אחריו ביגיעה עצומה, כך צריך לחפור ביגיעה עצומה לגלות אוצר של יראת שמים הצפון ומוסתר בבית הלב של כל אדם מישראל שהיא בחינה ומדרגה שלמעלה מהזמן והיא היראה הטבעית המסותרת הנ"ל.

דולה התבונה

קנין היראה מכח השפעת הדעת על ידי משה רבינו

שיעור בספה"ק לקוטי אמרים תניא

ליל שישי פרשת כי תצא, י"ב אלול -

יו"ד דהרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע - תשפ"ב

היכולת לשוב בתשובה היא מכח ה'חלק יעקב' שאין נוגע בו הפגם

בישמח ישראל במאמר ליום זה - י"ב אלול האריך בעניין התשובה בחודש אלול, ותורף דבריו בהקדם דברי הרב בעל התניא זי"ע בסידורו עה"פ (סיק השנים ג, א) "אני לדודי ודודי לי הרעה בשושנים", שנתנו הראשונים בו סימן לחודש אלול שהוא נוטריקון א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י, וכתב הרב זי"ע שעיקר ענין החודש הזה מרומז בסוף הפסוק הזה, בתיבות 'הרועה בשושנים', המרמז על י"ג מידות של רחמים המתגלים בחודש אלול.

ופירש בישמח ישראל על דרך זה, כי היכולת לזכות לתשובה שלימה הוא מכח ה'חלק יעקב' שיש בכל בן ישראל, שיעקב אבינו ע"ה ביקש שלא יגיע שום פגם ושמץ לחלקו, ומחלקו יוכל כל איש להלהיב שביבי זיקי יהדותו ולעוררה ולזכות על ידה לתשובה שלימה. ובעניין זה פירש האלשיך הק' פירש הפסוק (הושע יד, ו) "אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה", כי השושנה ירוקה מבחוץ ועלים ירוקים סובבים אותה וכאשר פותחים אותה אז מתגלה השושנה בכל יפיה. וכך האומה הישראלית בפנימיות לבנם הם יפים ונאים בבחינת חלק יעקב אבינו, ולזאת מועיל אצלם תשובה כי ישובו למקורם ולפנימיותם, משא"כ לאומות העולם אינו מועיל תשובה כי אין להם על מה לשוב כי הם תוכם כברם, שחורים בתכלית השחרות.

וזהו 'אני לדודי' – כאשר הנני צועק ומתחרט מעומק הלב שאינו גלוי עוד לפני שום נוצר מבלעדי ה' הבוחן לבות שהוא דודי, מיד 'ודודי לי' – נחשב אצלו כאילו עשיתי תשובה שלימה, ולמה, יען כי הוא 'הרועה בשושנים' – היינו בתוך השושנה, בפנימיותה, ששם הוא יפה ומהודרה, כך רועה ומנהיג השי"ת אותנו ומשגיח וצופה ומביט בפנימיות לבבנו וחלק יעקב השוכן בקרבינו.

ויסוד העולה, שבפנימיות היהודי ישנה נשמה גבוהה שרצונה אך לטוב, ויש בה כח להיות טוב, ובוודאי תגיע לזה, וכל שאר העניינים שאינם רצויים הם רק מעטפת המסתירים ומעלימים על הפנימיות, ועל היהודי לגלות את הפנימיות ולחיות עמה, וזאת היא כח התשובה שיש לבן ישראל. ובכך יש לנו להתעורר ולהתחזק לקראת ימי התשובה והזיכוך הבעל"ט, ובפרט כשאנו עומדים במוצאי יום גדול זה, י"ב אלול, שזכינו בו להשפעת קדושתו ואורו הבהיר של אותו צדיק נאדר ונשגב, הרבי ר' בונים זיע"א.

'העיקר לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב'

ובישמח ישראל בפרשתנו (אום 7) כתב גם כן בארוכה בענייני חודש אלול ועבודת התשובה בה, ובסוף דבריו מסיים בדברי התחזקות גדולה, אשר ראוי לחזור עליהם, וזל"ק:

"ועל ידי נועם יקרת קדושת שבת קודש יוכל לזכות לטהרת הלב (היינו שאדם עושה דבר בטהרה - עם נקיות, עם כוונה קדושה ורצון טוב ונכון, ושבת מסוגלת להשפיע זאת) וכמו שאנו אומרים בתפלת שמונה עשרה בשבת 'וטהר לבנו לעבדך באמת' (וממילא בוודאי שיש לעניין טהרת הלב שייכות מיוחדת לשבת) ובפרט בימים האלה ימי הרצון שנתעורר הי"ג מדות של רחמים שאמר מיכה (וכפי שכתב בפרשת שופטים (אום 6) שלכן ראוי בחודש אלול ללמוד בפסדה"ק תומר דבורה, כי כל הספר הזה נתייסד על י"ג מידות שאמר מיכה איך הקב"ה מתנהג בהם עם בריותיו, ואיך שיהודי צריך לדמות צורה ליוצרה ויתנהג כן במידות טובות אלו עם חברו. ועניין י"ג מידות אלו -) שהם רוחניות גמור, להחיות את נפש הישראלי ולהקיצו משינתו שינת האיוולת, והעיקר לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב שיכסוף נפשו לעבודת ה' ולבו

ובשרו ירננו אל א-ל חי, וזהו מאמר הכתוב (איכה ג, יט) 'צעק לכם אל ה', שצועקים אל ה' על הלב, ר"ל שיברא להם לב טהור ורוח נכון יחדש בקרבם לעבדו באמת ובלב שלם".

'והעיקר הוא לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב' - קיבלנו לב ערל ועלינו לעבוד לפתחו כמו שנאמר (דברים י, טז) "ומלתם את ערלת לבבכם", ובפרט בחודש זה חודש אלול, שהוא נוטריקון הפסוק (שם ל, ו) "ומל ה' אלוקיך א'ת ל'בבך ו'את ל'בב זרעך" (בעל הטורים שם), והדרך לזכות לזה הוא על ידי 'לצעוק ולהתפלל' על זה.

וכן מצינו תפילות רבות על טהרת הלב, הן בספר תהלים, וכן חז"ל תיקנו תפילות רבות על דרך זה. דוד המלך ע"ה מבקש (מסלס פו, יא) "יחד לבבי ליראה שמך", ועל דרך זה אנו מבקשים בברכת 'אהבת עולם' "יחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך", וכן עוד רבות כיוצא בזה, ותפילות אלו שתיקנו לנו הם אות וראיה שזהו דבר שיש להתפלל עליו, ושהקב"ה מצפה ומחכה לתפילות על עניין זה. ואמנם כל אחד אומר תפילות אלו הכתובים בסידור, אולם אפשר לומר אותם, ואפשר להתפלל ולהתחנן בהם, 'לצעוק ולהתפלל', וזהו דבר אחר לגמרי, והוא הנדרש והמבוקש מכל אחד ואחד, שיצעק אל הקב"ה על פתיחת הלב וטהרתו.

וזהו הסיבה לכך שקורה לפעמים נפילה וירידה לאדם, שהוא בהשגחה פרטית מאת ה' שרוצה שיצעק אליו על פתיחת לבבו, ועל ידי שיראה את מצבו השפל יתעורר לצעוק ולהתפלל אל ה' על טהרת הלב. הקב"ה רוצה את התפילה והצעקה על כך, ומצפה שהאדם יראה שזה נחוץ ורחוק עבורו, ושהוא אינו יכול לסבול כך את מצבו. וזהו 'אני לדודי' - כמו שכתב הישמח ישראל במאמר הראשון שפתחנו בו - שהאדם יצעק אל ה' על מצבו הרוחני, ואז 'ודודי לי' - יעזרנו הקב"ה ויסייעו לפתוח לו את שערי הלב, אבל הכל מתחיל ב'אני לדודי' - לצעוק ולהתפלל לה' ולא לוותר.

וביותר הדברים נוגעים לנו אחר שזכינו ללמוד פרק מ"א בתניא - ואנו עומדים להתחיל בלימוד פרק מ"ב - אשר בפרקים אלו מתבארים כל העניינים הנוגעים לעבודת הלבבות, כוונת קיום המצוות, היראה והאהבה, וממילא עלינו לחפש את הדרכים להגיע לקניין עבודת הלב, והעיקר הוא כדברי הישמח ישראל 'לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב שיכסוף נפשו לעבודת ה' ולבו ובשרו ירננו אל א-ל חי'.

עניין השבעה רועים - שזנים ומפרנסים את בני ישראל הנצרך לחיותם הרוחנית

וז"ל התניא בפרק מ"ב: והנה במה שכתבנו לעיל בענין יראה תתאה - בפרק הקודם התחיל להסביר שראשית העבודה עיקרה ושורשה, גם בעשה טוב, היא יראת ה', וביאר שאין הכוונה דווקא למדרגת יראה גדולה, אלא לכל הפחות יראה 'שלא למרוד במלך מלכי המלכים הקב"ה', ולכל הפחות 'בהתגלות מוחו', והמשיך שם שגם מי שאינו מרגיש יראה במוחו ובמחשבתו, עדיין שייכת בו מידת היראה כאשר חושב מחשבת יראה על כל פנים כמורא בשר ודם שנמנע בעבורו מלעשות דבר שאינו הגון בעיניו, וכן נמנע מלעשות דברים שאינם לרצונו של הקב"ה, ויראה זו נקראת 'יראה תתאה', היינו המדרגה הנחותה של יראת שמיים - יובן היטב מה שכתבו בגמרא (נרכות לג:) על פסוק (דברים י, יג) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך', 'אמו יראה מילתא זוטרתי היא, אין לגבי משה מילתא זוטרתי היא וכו', דלכאורה אינו מובן התירוץ, דהא 'שואל מעמך' כתיב - והרי זה כמו שיאמר אחד לחברו שהוא עני מרוד: מה אני כבר מבקש מעמך, רק מאה דולר בלבד, והרי לגבי פלוני הגביר הגדול זהו 'מילתא זוטרתי'. והלא כל השומע יצחק לו, מה בכך שכלפי העשיר זה דבר קטן ולא נחשב, הרי לעני ואביון הזה שהוא ביקש זאת מאתו זהו דבר גדול וקשה לו להשיגו, ומה הוא מבקש ממנו דברים שאין לו. וכן כאן, מה בכך שלגבי משה היראה מילתא זוטרתי, הלא הקב"ה מבקש את היראה מכל בני ישראל, וכלפיהם אין זה דבר קל כל ועיקר.

אלא הענין הוא, כי כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה רבינו ע"ה, כי הוא משבעה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נשמות ישראל, שלבן נקראים בשם 'רועים' - היינו כמו הרועה צאן שהוא ממונה לספק לצאן מרעיתו מזון ומחיה הנצרך להם, כך שבעה הרועים הם משפיעים לנו המזון הנצרך לנו לחיותינו הרוחנית, ולכן עניין הז' רועים הוא גדול במעלה ותופס מקום נכבד בחיי היהדות. והשפעת הז' רועים היא כפי בחינת כל אחד ואחד מהם, שהם מכוונים כנגד הז' ספירות, אברהם כנגד מידת החסד, יצחק כנגד גבורה, יעקב כנגד תפארת, משה ואהרן כנגד נצח והוד, יוסף כנגד יסוד ודוד כנגד מידת המלכות, ובמידות קדושות אלו הם רועים ומפרנסים את בני ישראל.

זוהו עניין האושפיזין שבאים ז' הרועים לסוכות בני ישראל, וכדאיתא בישמח ישראל (לסוכות אות כה) על מה שאומרים בנוסח האושפיזין "במטי מינך וכו' אושפיזי עילאי דיתבי עמי ועמך כל אושפיזי עילאי", שנראה כחוצפה יתירה מקרוין מחומר בשר ודם מלוכלך ומגושם כל כך להזמין לשולחנו הז' רועים הקדושים. אלא שהכוונה בזה היא למידות של הז' רועים, שבכל יום מימי הסוכות מתעוררת מידתו של בעל האושפיזין לסייע לאדם להתקרב אל הקב"ה, ועל זה מבקשים שהאושפיזין ישב בסוכה, היינו שאותה מידה קדושה תתחבר עמנו לסייענו ולקרבו אל ה' – ודבר זה מובן שהוא שייך לכאו"א מישראל, וכמו שכתב התניא כאן שלכל נפש ונפש מישראל יש מבחינת הז' רועים, וכן ביאר לעיל (פרק ג) שהנפש האלוקית שישנה בכל יהודי כלולה מעשר בחינות כנגד עשר ספירות עליונות, 'שלוש אימות' – שהם החכמה בינה ודעת, ו'שבע כפולות' – שהם המידות, חסד גבורה תפארת וכו', וכך בנפש האדם שנחלקת לשתיים, שכל ומידות, השכל כולל חכמה בינה ודעת, והמידות הן אהבת ה' ופחדו ויראתו ולפארו וכו', וכל זה הוא ההשפעה של הז' רועים, ובימי הסוכות מקבלים השפעה זו, בכל יום השפעת מידה אחרת.

והיינו כי בראש השנה היא התחלה חדשה לכל נפש מישראל, וכל אחד זוכה בימי הרחמים לכפרה ולזיכוך, ולכן מיד אחר כך, בימי הסוכות, מקבלת הנשמה שוב את היניקה מהשפעת הז' רועים, הבחינה של אברהם, הבחינה של יצחק ושל יעקב וכו', כך בכל יום מימי הסוכות, עד הושענא רבה, ואחר כך אתא ובא יום שמיני עצרת שאז עורכים את ההקפות שהם גם כן מכוונים ז' הקפות כנגד הז' רועים, ובזה שוב מכניסים את השפעתם הקדושה, בכל הקפה בחינה אחרת, חסד גבורה וכו', הכוחות העליונים של כל הרועים.

מרע"ה הוא כללות כל הז' רועים – כי הוא משפיע את הדעת שהיא הקיום של כל המידות

ומשה רבינו ע"ה הוא כללות כולם ונקרא (זו"ק מ"ז כה). 'רעיא מהימנא', דהיינו שממשיך בחינת הדעת לכללות ישראל לידע את ה' – עניין הדעת ביאר התניא לעיל (ס"ט, ועוד) שהוא מעביר את השפעת המוחין אל המידות, היינו כי החכמה

והבינה הם רק במוח, וכדי שיוכל להיוולד מזה מידות צריך את כח הדעת, וכמו שכתב וז"ל: "והדעת הוא מלשון 'והאדם ידע את חוה' והוא לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד, ויתקע מחשבתו בחוזק בגדולת אין סוף ברוך הוא ואינו מסיח דעתו, כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת אין סוף ברוך הוא, הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחוזק ובהתמדה, לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית, כי אם דמיונות שוא, ועל כן הדעת הוא קיום המידות וחיותן".

ונמצא שהדעת הוא הקיום של כל המידות כולם, וייתכן שלכן משה רבינו הוא כללות כולם, היינו כי הוא משפיע (מלבד מידתו הפרטית שהיא 'נצח') את בחינת הדעת, שהוא העמוד של כל המידות, כי כל המידות אין להם כח להתקיים בלי הדעת המשפיע ומחבר את החכמה והבינה לכל המידות.

והנה אף שמרע"ה משפיע את בחינת הדעת לכאו"א מישראל, אנו רואים שאין בחינה זו שווה בכל אחד, דבר זה הוא משום שהשפעת הדעת מכח מרע"ה היא - כל אחד כפי השגת נשמתו ושרשה למעלה ויניקתה משרש נשמת משה רבינו ע"ה המושרשת בדעת העליון שבי' ספירות דאצילות המיוחדות במאצילן ברוך הוא שהוא ודעתו אחד והוא המדע בו' (רמז"ס פ"ג מהל' יסודי המורה ה"י). - ה'דעת עליון' - המדרגה המעולה של הדעת היא בעשר ספירות שבעולם האצילות 'המיוחדות במאצילן ב"ה', אבל יש בחינת דעת בכל עולם ועולם, ממילא דרגת הדעת באדם תלוי באיזה עולם מושרשת נשמתו, וכמה ששורש נשמתו היא בעולם גבוה יותר, אזי בחינת הדעת שבו היא מעולה יותר.

השפעת מרע"ה ע"י חכמי הדור עיני העדה -

ללמד דעת את העם בגדולת ה' עד שיגיעו לאמונה חושית

ועוד זאת יתר על כן בכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משה רבינו ע"ה ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור עיני העדה - מלבד מה שכל נשמה יש שייכות למשה רבינו ע"ה בדרך ישר, יש עוד קשר לבחינת מרע"ה, והוא על ידי חכמי הדור עיני העדה שבהם יש באופן מיוחד את הכח של מרע"ה, וכלשון האמוראים שאמרו אחד לרעהו (שם קא: ועוד) "משה שפיר קאמרת", היינו שלחכם יש את הכח של מרע"ה.

והשפעתם של חכמי הדור מבחינת מרע"ה שיש בהם היא - ללמד דעת את העם ולידע גדולת ה' ולעבדו בלב ונפש, כי העבודה שבלב היא לפי הדעת כמו שכתוב (דברי הימים א' כח, ט) 'דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם ונפש חפצה' - מתחיל ב'דעת', וממשיך בלעבוד 'בלב שלם ונפש חפצה'.

ובעניין זה שתפקיד הצדיקים הוא 'ללמד דעת את העם ולידע גדולת ה'" יש אמרה נפלאה מהרבי הצעיר מווארקא זי"ע עה"פ (דברים טו, יח) "שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נתן לך". ומפרש, ש'אשר ה' אלוקיך נתן לך' קאי על השופטים ושטרים, היינו, שאיזה 'שופטים ושטרים תתן לך', אלו 'אשר ה' נתן לך', שהם מאירים ומכניסים בך את ה' אלוקיך, להאיר בך אלוקות ולהכניס בך את הידיעה שה' הוא אלוקיך.

וכבר נודע המעשה המסופר בפי חסידים על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שבהיותו אברך ערך פעם נסיעה אל רבו הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, ובאותם דורות לא היה פשוט כל כך לנסוע לרבי, הן מחמת ההתנגדות הגדולה לחסידות שרווחה אז, וגם הנסיעה הייתה קשה ומורכבת והוצרכו לעזוב לשם כך את הבית למשך תקופה ממושכת, וכאשר חזר שאלו חותנו: לשם מה נסעת, מה כבר קנית שם אצל הרבי. ואמר לו: למדתי שיש בורא עולם, שאלו החותן בתמיהה: בשביל דבר זה הוצרכת לנסוע אל הרבי, הלא המשרתת גם כן יודעת זאת - איני יודע אם המשרתת הייתה יהודייה, או שמא בכלל גוייה, עכ"פ היא לא הייתה חכמה וברת דעת גדולה ובוודאי לא חסידה מופלגת, ובכן, אמר חותנו של הרה"ק מבארדיטשוב, הבה נקרא למשרתת ונשאל לפיה אם היא יודעת שיש בורא עולם, וכמוכן שהיא ענתה בחיוב. ובפי העולם מקובל שהרה"ק מבארדיטשוב ענה על כך: "זי זאגט און איך וייס" - היא אומרת - שיש בורא לעולם - ואני יודע זאת. אולם ראיתי שהגה"ח רבי ישראל יצחק דאמב זצ"ל - מקור נאמן לשמועות וסיפורי צדיקים בהיותו בן הדור הקודם בחסידי פולין - מביא בנוסח אחר, לפיו כך אמר הרה"ק מבארדיטשוב: "זי זאגט און זי ווייסט, און איך זעה" - היא אומרת ויודעת, ואני רואה. זה משמעות אחרת לגמרי, אצל הרבי היה אפשר לקנות ידיעת אלוקות בראיה חושית, וזה היה התכלית של הנסיעה לצדיקים, להיכנס למצב של ראיה חושית, שהאמונה תהיה בחוש.

וכן כתב המאור ושמש בפרשתנו (ד"ה א"י כי יקרא) וז"ל: "דרך סלולה לאנשים המשוטמים לבקש דבר ה' בין צדיקי הדור, כי ענין זה נחלק בין מבקשיו, ויש אשר מבוקשו להלהיב לבבו לתורה, ומהם לתפילה, או למצוות, אמנם אין זה עיקר המבוקש, ושמעתי מצדיק אחד שאמר אני ביקשתי את ה' ומצאתי את ה', ופירש הדבר, שצריך שיחפש בכל לב לבוא על אמיתת מציאותו לידע דאיהו עיקרא ושרשא דכולי עלמין וממלא כל עלמין ולית את פנוי מיניה"^א.

וזהו כל התכלית בעבודת ה', להיות יותר ברור באמונה ובידיעת השי"ת, וכמו שאנו מתפללים בכל יום (צנכמ המורה) "ונהיה אנחנו וכו' כולנו יודעי שמך", שזה מה שה' דורש מכל יהודי, שיהיה 'יודעי שמך'.

ולעתיד הוא אומר (ירמיה לא, לג) 'ולא ילמדו איש את רעהו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי וגו' - כעת צריך שילמדו איש את רעהו ידיעת ה', צריך לבא להתאסף יחד ללמוד תניא, אבל לעתיד לבא לא ילמדו איש את רעהו ידיעת ה' אלא 'כולם ידעו אותי' מעצמם, וכמו שהפסוק אומר על אותם הימים (ישעיה יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", כי אז תהיה ההתגלות הגדולה עליה למדנו לעיל בפרק ל"ז, אשר ממילא תהיה כל הבריאה מלאה באמונת ה' בבהירות ובחוש.

גייעת הגוף - זמן מסוגל לזה בימי הרחמים והסליחות

אך עיקר הדעת אינה הידיעה לבדה שידעו גדולת ה' מפי סופרים ומפי ספרים, אלא העיקר הוא להעמיק דעתו בגדולת ה' ולתקוע מחשבתו בה' בחוזק ואומץ הלב והמות עד שתהא מחשבתו מקושרת בה' בקשר אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו מחשבתו - ראייה חושית ממש,

(א) וכן כתב ביתר ביאור בפרשת ויחי (ד"ה ויקרא) וז"ל: "כי הנה שמעתי מפה קדוש איש אלקים בוצינא קדישא הקדוש המנוח אב"ד ור"מ דק"ק נשכ"ז זצ"ל שאמר ששורש מה שנוסעים אל הצדיקים יהיה עיקר הכוונה לא כיש מי שנוסעים עבור תפילה ויש מי שנוסעים עבור תורה ויש מי שנוסעים עבור שיראו מדריגות, לא זה הוא הנסיעה העיקרית, אלא העיקר הנסיעה יהיה רק עבור לבקש השי"ת לידע לירא מהשם יתברך היראה הרוממות ולידע כי הוא עיקרא ושרש דכל עלמין והאיך יוכל לבוא לזה, העיקר הוא על ידי התחברות הצדיקים".

כי אף שהשכל מבין שמציאות ה' הוא המציאות האמיתית על פני כל שאר הדברים שאנו רואים בגשמיות, עדיין החוש אינו משיג זאת, כי הוא מרגיש ורואה רק גשמיות, ועל ידי כח הדעת יכולים להגיע לכך להיות כל כך מקושר לידעת ה', שיהיה ברור ממש כמו שרואים דבר גשמי.

כנודע שדעת הוא לשון התקשרות כמו 'והאדם ידע' וגו' (נלאשים ד, ט), וכח זה ומדה זו לקשר דעתו בה' יש בכל נפש מבית ישראל ביניקתה מנשמת משה רבינו ע"ה, רק מאחר שנתלבשה הנפש בגוף צריכה ליגיעה רבה ועצומה כפולה ומכופלת. האחת היא יגיעת בשר לבטש את הגוף ולהכניעו שלא יחשיך על אור הנפש כמו שנתבאר לעיל (פרק כט) בשם הזהר (מ"ג קסא). ד'גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא מבטשין ליה' והיינו על ידי הרהורי תשובה מעומק הלב כמו שנתבאר שם - כך אפשר להגיע אל פנימיות הנפש, על ידי ביטוש הגוף.

והנה הזמן גרמא לזה, שאנו נמצאים בתקופה שהקב"ה נתן לנו על מנת שנוכל להגיע לכך, כאשר באים ימי הסליחות וראש השנה ועשרת ימי תשובה ובפרט יום הכפורים, שהוא זמן שכל אחד מבטש את גופו, לא מיבעי עובד ה' שלומד מוסר ועוסק הרבה בתשובה, אלא גם כל יהודי שקם מוקדם ואומר סליחות, ובראש השנה מקדיש את כל היום לתפילות, וכמה שעות אינו מדבר שיחת חולין, ומאחר את סעודתו - מערכה שלימה שיש בה כדי לבטש את הגוף כהוגן, וביום הכפורים כולם מתענים, הגוף מקבל זעזוע, כל אחד לפי דרגתו, ומי שיש לו שכל לעסוק בכל זה יותר ויותר, זוכה ל'יגיעת בשר'.

יגיעת נפש בהתבוננות קבועה וממושכה - בתפילות וברכות בכוונת הלב

והשנית היא יגיעת הנפש שלא תכבד עליה העבודה ליגע מחשבתה להעמיק ולהתבונן בגדולת ה' שעה גדולה רצופה כי שיעור שעה זו אינו שוה בכל נפש, יש נפש זכה בטבעה שמיד שמתבוננת בגדולת ה' יגיע אליה היראה ופחד ה' כמו שכתוב בשלחן ערוך אורח חיים סימן א' 'כשיתבונן האדם שהמלך הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה כמעשיו מיד

יגיע אליו היראה' וכו' - משמע שאין צריך עבודה גדולה לזה, אלא מיד כשמתבונן מגיע אליו יראה - ויש נפש שפלה במבטעה ותולדתה ממקור חוצבה ממדרגות תחתונות די' ספירות דעשיה ולא תוכל למצוא במחשבתה האלקות כי אם בקושי ובחזקה וכפרט אם הוטמאה בחטאת נעורי' שהעוונות מבדילים כו' [כמו שכתב בספר חסידים סי' ל"ה] - שכאשר העוונות מבדילים אי אפשר להגיע ליראת ה', כי על ידי העוונות רחוקים ממנו יתברך - ומכל מקום בקושי ובחזקה שתתחזק מאד מחשבתו באומץ ויגיעה רבה ועומק גדול להעמיק בגדולת ה' שעה גדולה בודאי תגיע אליו על כל פנים היראה תתאה הנ"ל -

וכבר הזכרתי פעמים רבות, שהרב זי"ע בשולחנו הערוך במהדורא תנינא (סימן א ס"ה) כשמביא לשון זה של הרמ"א שעל ידי ה'שויתי ה' לנגדי תמיד' מיד תגיע אליו היראה וההכנעה, מוסיף: "ואם לא יגיע אליו מיד, יעמיק הרבה בענין זה עד שיגיע אליו, וגם ישוב בתשובה על כל עונותיו שהם המונעים מהגיע אליו היראה כמו שכתוב (ישעיה נט, ב) 'עונותיכם היו מבדילים וגו'".

והן הן דבריו כאן, שאדם שאינו זוכה מיד ליראת שמים, זהו מפני חטאיו המבדילים בינו לבין הקב"ה - ולכן צריך לשוב בתשובה על חטאיו כדי להסיר את המחיצה המפסקת, וכן צריך להתחזק מאוד ביגיעה רבה ועצומה להעמיק בגדולת ה' שעה גדולה, שאז בודאי תגיע אליו היראה.

ועבודה זו למעשה היא להקדיש לכך זמן מסוים ביום ולהתבונן בעניינים אלו של מציאות ה' וגדולתו, ואפשר גם כן לעשות זאת על ידי לימוד בספר התניא ושאר הספרים הק' העוסקים בענייני התבוננות זו, ואפשר גם כן ללמוד את דברי השו"ע והרמ"א הנ"ל על 'שויתי ה' לנגדי תמיד', ולשנן זאת שוב ושוב מתוך ריכוז והעמקה, ובודאי שמי שיעסוק בזה בקביעות יגיע למדרגות גדולות.

אמנם באמת לאנשים בני דורנו זוהי עבודה קשה וכמעט שאינה במציאות, כי אין לנו את כוחות הנפש הנצרכים להתבוננות ממושכה כזו, וכן אין לנו זמן פנוי די, בהיותנו טרודים בטרדות החיים המרובים, אולם לעומת זאת אין אנו בני חורין להיפטר

מעבודת ההתבוננות שהטיל עלינו התניא. אכן העצה היעוצה היא לקיים זאת בעת התפילה, שהרי כל אחד ממילא מתפלל ומקדיש לזה זמן נכבד, ואם חושבים בעת התפילה על מה שאומרים, לא מתפללים בחיפזון אלא בכבוד ראש, ומתבוננים קצת בתיבות התפילה, הרי בזה יש ממילא התבוננות בכל היסודות של גדולת ה' יראתו ואהבתו. וכך על ידי הברכות, שאומרים בכל יום מאה ברכות, וכל ברכה הרי נתקנה כדי לעורר את האדם ליראת שמים, וכשאדם אומר 'ברוך אתה ה'" שוב ושוב מתוך כוונה ראויה, אזי קיים בזה את עניין ההתבוננות המביאה ליראה.

ואכן גם לזה אין כח לאדם מטבעו, כי קשה וכבד עליו הדבר מאוד להתבונן שוב ושוב בעניין אחד, אבל זוהי העבודה המוטלת עלינו, 'יגיעת הנפש שלא תכבד עליה העבודה ליגע מחשבתה להעמיק ולהתבונן בגדולת ה'". וצריך ללכת בדרך זו לאט, לא בבת אחת, אבל עם הזמן להתרגל שכך הולך הסדר של התפילות ושל הברכות – עם התבוננות חוזרת ונשנית במציאות ה' וגדולתו. ואז אנו מרוויחים עניין זה של יראת שמים בבחינת יראה תתאה עכ"פ. וכאשר האדם מתקשה בכל זאת בעבודה זו, אזי צריך לעשות כדברי הישמח ישראל - 'לצעוק ולהתפלל על טהרת הלב שיכסוף נפשו לעבודת ה' ולבו וכשרו ירננו אל א-ל ה', להתפלל ולבקש מה' שיפתח את לבו.

וממשיך התניא: וכמו שאמרו רבותנו ז"ל (מגילה ו:): 'יגעת ומצאתי תאמין', וכדכתיב (משלי ג, ד-ה) 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'", פירוש, כדרך שמחפש אדם מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ שחופר אחריו ביגיעה עצומה, כך צריך לחפור ביגיעה עצומה לגלות אוצר של יראת שמים הצפון ומוסתר בבינת הלב של כל אדם מישראל שהיא בחינה ומדרגה שלמעלה מהזמן והיא היראה הטבעית המסותרת הנ"ל –

כל אחד יש לו את האוצר של יראת שמים. והן הן הדברים שלמדנו בתחילה מהישמח ישראל על כח התשובה של כל יהודי, שכל יהודי הוא בבחינת שושנה, שהיא מכוערת מבחוץ, אבל בפנים יש את השושנה בכל יפיה, וזה כח התשובה של כל יהודי שאפילו שזה סגור ומכוסה בפנים יש אור גדול מאוד, היופי של הנשמה, והוא כדברי התניא, שכדי להתקרב אל ה' בתשובה וביראה אין צריך לחדש דברים שאינם נמצאים

באדם אלא יש לגלות את הדברים הנסתרים שיש בפנים, צריך רק להוריד את הקליפה המכסה ולהגיע אל הפנימיות, וכך זוכים להוציא העניין של יראת שמים.

עצת המאה ברכות כדרך לבא ליראה - עניין אחד עם דברי הגמרא
'לגבי משה מילתא זוטרתא היא'

ובזה בא התניא בהמשך דבריו ליישוב הקושיא על דברי הגמרא 'לגבי משה מילתא זוטרתא', והרי משה מדבר אלינו, ולא לגבי עצמו, אלא שהכוונה 'לגבי משה', לבחינת מרע"ה הנמצאת בכל יהודי, כח הדעת שעל ידי זה באים ליראת שמים, שלכן היראה היא מילתא זוטרתא אצל כל יהודי.

והנה על קושיא זו איתא בישמח ישראל (פרשת עקב אות 3) ליישב, שהכוונה 'לגבי משה' היינו בני ישראל כשקרבו והיו אצל משה וראו את פניו אז הייתה היראה מילתא זוטרתא לגביהו, כי ראו את קרני האור שהיו על פניו אשר פעלו עליהם יראה ממנו, וממילא נשאו ק"ו בעצמם כמה הם צריכים לירא מהקב"ה בכבודו ובעצמו. אמנם מה נעשה אנו שלא זכינו להיות 'לגבי משה', והלא התורה היא נצחית ובוודאי שהכתוב 'מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה' קאי גם עלינו, ועל זה איתא בגמרא (מנחות מג.) על פסוק 'אל תיקרי מה אלא מאה' היינו המאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום, שהם נתקנו לזכור את ה' וליראה מפניו כמבואר ברמב"ם (פ"א מצרכות ה"גד), ועי"ז היראה היא מילתא זוטרתא גם למי שאינו בדורו של משה.

ועל פניו נראה שהישמח ישראל תירץ את הקושיא 'אטו יראה מילתא זוטרתא' באופן אחר מיישוב הגמרא שתירצה על זה 'אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא', באשר תירוץ זה אינו מספיק לבני דורנו ולכן תירץ באופן השייך גם לאלו שאינם לגבי משה. אכן לפי מה שלמדנו בתניא עולה באופן נפלא ששני העניינים - 'לגבי משה' ו'אל תיקרי מה אלא מאה' - אחד הם, כי 'לגבי משה' הכוונה לכח מרע"ה, היינו כח הדעת שעניינה 'להעמיק דעתו בגדולת ה' ולתקוע מחשבתו בה' בחוזק ואומץ הלב והמוח עד שתהא מחשבתו מקושרת בה' בקשר אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו מחשבתו'. והנה בני דורו של מרע"ה קיבלו השפעה זו בדרך ישר, מהיותם 'גבי משה'. ואילו אנו, שאין לנו שייכות ישירה עם מרע"ה, אזי הדרך לקבל

את כוחו והשפעתו הוא על ידי המאה ברכות, שחוזרים שוב ושוב על מציאות ה' וגדולתו, שעי"ז מקשרים את המחשבה בה' 'בקשר אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי'.

וזהו עניין מספר מאה ברכות, כי מאה הוא מספר שלם ומבטא את הריבוי הכי גדול, וכאשר חוזרים בכל יום הכי הרבה, אזי זוכים לכח הדעת באמונת ה'. והוא דבר נפלא. הבה נדמה לעצמינו, אדם שיודע איזה דבר הלכה וכדי לזכרה הוא מחליט לחזור עליה בכל יום מאה פעמים, הרי בוודאי שיזכור הלכה זו בבהירות היותר גדולה, וזאת אנו פועלים על ידי המאה ברכות - לקבוע במחשבה באופן היותר בהיר וחזק את אמונת ה'. וכמו שכתב הרמב"ם (שם) שחכמים תקנו ברכות רבות דרך שבה והודיה ודרך בקשה "כדי לזכור את הבורא תמיד וכו' וליראה ממנו", והנה בזכירה יש שתי בחינות, האחת, שאם שואלים את האדם הוא זוכר, אבל לא לזכירה זו הכוונה כאן, שהרי לזה אין צורך במאה ברכות בכל יום, אלא הכוונה לבחינת הזכירה שזה יהיה מונח במחשבתו תמיד ושזה יהיה ממש בחוש כמו שכתב התניא כאן. וא"כ עניין המאה ברכות הוא ממש עניין מרע"ה כמבואר כאן בתניא, והיישוב על הקושיא 'אטו יראה מילתא זוטרתא' היא 'לגבי משה מילתא זוטרתא היא', אלא שהדרך להגיע לבחינת 'לגבי משה' בדורנו הוא על ידי המאה ברכות, שמברכים שוב ושוב, עד שמגיעים לבחינת יראה זו של 'לגבי משה'.

בכל המעשים טובים שהאדם רגיל לעשותם יש לו לכוון בהם לשם מצוה

נסיים במאמר נפלא שמביא הרה"ק רבי שמואל משינאווא זי"ע בעל הרמתים צופים (סימן 6 אות ט) ששמע מבעל ההילולא, הרבי ר' בונים זי"ע, שבהיותו תמיד לפניו, וקורא את שיעורי התורה שלו, היה משמשו בכל מה שנצרך לו, ופעם אחת אמר לו הר"ב על זה, שכל מה שאתה עושה לי לשימוש, אפילו דבר קל, תכוון לשם מצוה.

ומוס"ף על זה הרמתים צופים לבאר כוונת הר"ב (ורואים שם באיזו חשיבות התייחס לכל מאמר שיצא מפה קדשו של הר"ב, שעל כל דיבור קטן הוא מוס"ף

ביאורים והסברים), כי הנה מצוי שאדם עושה דברים טובים, מידות טובות וחסד וכדומה, אבל הוא עושה זאת מחמת הרצון העצמי שלו ומתוך טבעו ומזגו הטוב, ואמנם גם זה מבורך ומרוצה, אבל אין לכך את כח המצוה, שהמצוה מביאה את האדם לדביקות בה', ומעשים כאלו שאינם נעשים בכוונת מצוה אין להם כח זה, ורק כשיחשוב שהוא עושה לשם מצוה, אזי יש למעשים אלו גם כן את הכח הנשגב של מצוות ה', והדברים מבהילים.

והרי ישנם מעשים טובים רבים שהאדם עושה כסדר, בעל המשפחה עם בני ביתו, והבחור עם אביו ואימו, כל מיני פעולות שהם בוודאי מעשים טובים, אולם אך זאת הוא צריך להוסיף למעשים אלו - כוונה לשם מצוה, ואז כל מעשים אלו הופכים להיות מצוות ממש.

ובזה מבאר שם את המשנה (אבות פ"ג מ"א) "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה", ולכאורה מהו מצוה קלה? אלא הכוונה למעשים שהאדם רגיל לעשותם מתוך שגרה וסדר היום, אולם אינו זוכר שזה מצוה, ועל זה אמרו חז"ל 'הוי זהיר במצוה קלה' - לכוון בה לעשותה לשם מצוה, 'כבחמורה', כמו כשאתה מקיים מצוה גדולה שאתה בוודאי אינך שוכח שאתה עושה מצוה, בוודאי כשאדם בא לקיים מצוות תקיעת שופר כל אחד עושה זאת בדחילו ורחימו, אבל מצוה קלה שעושה כסדר כל הזמן - אז הוא עושה את המצוה, הוא עושה הכנסת אורחים וביקור חולים וכו', אבל חסר את ה'מצוות ה'" שבו, חסר ה'לשם מצוה', על כן, 'הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה', לכוון גם במצוות הקלות לשם ה'. וכמה מצוות אפשר להרוויח כשלוקחים אמרה זו כדרך לחיים, כל המעשים שעושים כסדר, מתוך הרגל, הופכים להיות מצוות.

יעזרנו ה' על דבר כבוד ה' לשמור ולעשות ככל הדברים אשר למדנו כאן, ונבוא מוכנים כדבעי לקראת הימים הנוראים והנשגבים, ונזכה לשנה טובה ומבורכת
אמן ואמן.

